

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Vera differentia inter hypostasin & vsian. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

8. differentiam vocum inter Latinos, & Græcos, & utroque in sua lingua rectè loqui, & rectè sentire, affirmavit.

Ex Græcis quoque fuit Paulinus Episcopus Theſſalonicenſis, de quo Acacius Episcopus Beronensis in Epistola ad Cyrillum, quæ est 15. inter Epistolas Cyrilli, scribit in hunc modum: *Derribat tres dicere hypostasies, diserte cum virtute, ac veritate eadem sentiens, ac tractans.* Et infra. *Adhæsit autem Occidentibus Deo dilectissimis Episcopis, propterea, quod angustior est Romana lingua, quam quæ iuxta nostram Græcorum Phrasim tres hypostasies dicere queat.* Quæ de causâ existimo etiam inter Græcos diffensionem fuisse in Concilio Alexandrino, quam forsân Latini cum Hosio excitant, quod suspecta ea vox videretur, ad significandum personas. Ex Græcis igitur non defuerunt, qui Latinorum sensum sequerentur. Quare interpretes Concilij Ephesini noster Peltanus, cum hanc Epistolam Acacij conuertit, in 1. tom. cap. 2. non debuit dicere, *Sectabatur hic autem piissimos Orientis Episcopos*, sed, *Occidentis*, vt ex dictis perspicuum est. Sed idem Acacius in eadem Epistola admonet Cyrillum, vt quamvis Orientales, tam laici, quam clerici, faueant opinioni dicentium in Deo esse tres hypostasies, comprimat nihilominus hunc modum loquendi, ne nouitas vocis causa sit diuisionis in Ecclesia.

Alexand.
Concilium.

Peltanus.
Acacius.

Cum illis
Athanas.
consensisse
videtur.
9.
Eudæus.

Concilium
Sardicen.
Nomen
Hypostasies
substantiam
intelligit.
Euseb.
Niceph.

Theodor.

10.

Et, quod caput est, Concilium Sardicense generale, cui interfuerunt cum Hosio Cordubensi Episcopi Latini circiter trecenti, vt narrat Nicephorus lib. 9. cap. 12. in Epistola ad Episcopos, post medium illius, sic loquitur. *Quodque cohors studet hereticorum, quæ eas esse substantias Patris, Filij, & Spiritus sancti promittit, & eas esse diuisas, nos autem hanc accepimus, & eruditi sumus, hanc habemus Catholicam, Apostolicamque traditionem, & fidem, atque confessionem: vnam esse substantiam Patris, Filij, & Spiritus sancti, vbi quod Latine dicitur, substantia, Græcè est, Hypostasis, hanc enim Epistolam referens Theodor. lib. 2. cap. 8 sic ait. Quodque cohors studet hereticorum, diuersas esse substantias Patris, & Filij, & Spiritus sancti, promittunt, & eas diuisas, nos autem hanc accepimus doctrinam, sic didicimus, hanc habemus Catholicam traditionem, videlicet, quod vna sit hypostasis (quam vocem heretici vsurpant pro substantia) Patris, & Filij, & Spiritus sancti, est autem in Græco codice Theodoretus hoc modo, *ἡ μὲν εἷναι ὑπόστασιν (αὐτοὶ δὲ διὰ τὴν οὐσίαν προσαγορεύοντες) τοῦ πατρὸς, &c.* ac si Latine dicas, vnam esse hypostasim (quam heretici vsuam dicunt, vel pro vsu vsurpant) Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Kallistus etiam lib. de Incarnatione, contra Acephalos ita scribit. *Clarissime igitur substantia nomen nonnunquam personam, interdum vero naturam significat.* Quo sensu explicare contendit sententiam quandam Cyrilli, de qua nos ex professo disputauimus 3. part. q. 2. art. 1.*

Vera differentia inter ὑπόστασις, Hypostasis, & οὐσία, vltian, ex sententia Patrum.

Ceterum iam tandem discrimen manifestum constitutum est inter duo illa nomina, non solum apud Græcos Patres, verum etiam apud Latinos, quod optime explicauit Baſil. in Epistola ad Gregorium Nyſſenum, & idem Nyſſenus in libello de differentia vsu, & hypostasis. Damasc. lib. 3. de fide, cap. 3. 4. & 6. & in lib. primorum Institutionum, cap. 1. Anastasius Patriarcha in explicatione fidei, quæ habetur quinto tomo Bibliothecæ sacræ, & Ioannes Maxentius in professione fidei, quæ est in quinto tomo Bibliothecæ sacræ; quinimò antiquior Athanasius in tractatu de definitionibus, quos ex Latinis sequuntur Boethius in libro de duabus naturis, & vna persona Christi: videlicet nomen, vsu, Græcè idem significare, quod Latinis, *Natura, & Essentia*, nam de nomine, *Substantia*, dicimus infra de nomine vero, *Hypostasis*, idem, quod *suppositum*, vel *persona*, quocirca in Deo vnam vsu, hoc est, essentiam, & tres hypostasies, hoc est, personas debere concedi. Quinimò Paulinus ille Theſſalonicenſis, quem Acacius Epistola 15. apud Cyrillum dixisse narrat, vnam solum esse hypostasim in Deo, quod ipsi videretur, hoc nomen essentiam significare, postea in confessione fidei, quam ex illo refert Epiphanius hæret. 77. tres hypostasies confiteri, primum, & omnibus necessarium esse iudicauit: cuius Paulini auctoritatem allegatam fuisse Hieronymo, vt concederet tres hypostasies, colligitur ex eo, quod ipse Hieronymus ait in illa Epistola 57. *Ignoro Paulinum, &c.*

In hac significatione vsurpant hanc vocem Hypostasis, plura Concilia Græca, Chalcedonense act. quinta, in secunda fidei confessione, quæ est in fine actionis: quod enim in vna translatione dicitur, *in vna coeune persona*, alia habet, *in vna persona*, & in vnam substantiam concurrentem, etiam autem Substantia Latinis idem, quod Græcis Hypostasis. Eodem modo vtuntur hac voce Hypostasis, Concilium Alexandrinum, & Epiphanius, anathematismo secundo & quarto, qui habentur in Epistola Cyrilli. ro. & Concilium Constantinopolitanum quintum, collatione octauæ canonis quinto & octauo, & sexta Synodus generalis actione quarta, in Epistola Agathonis Papæ, & actione 11. in Epistola Sophronij, & in actione decima octaua, in confessione fidei, & Constantinopolitanum primum, in Epistola ad Damasum. Quocirca vsu Ecclesiastico ita vsurpatur in hac significatione vox Hypostasis, vt nullam iam pro essentia ea vtatur. Quare Iustinianus Imperator & ipse Græcus in edicto fidei ad Leonem Papam secundum, columna nona, est actum in secundo volumine Conciliorum, inquit: *Omnes sancti Patres consonanter nos docent, aliquid esse naturam, seu substantiam, & formam, & aliquid substantiam, sine personam: id est, hoc speciatim, aliud generaliter*: & ita in edicto pro eodem vtuntur nomine substantiæ & personæ: Græce autem personæ sunt ea voce eodem modo Patres allegati capite secundo, imo & Hieronymus in expositione beati dei ad Damasum, & Latine interpretatur substantiam, verba illius referemus disputatione 1. cap.

cap. 1. Quare hoc tempore ad eundem indubitata res est, ut qui negaret modo tres in Deo substantias Latine, aut Græcè hypostasēs, vel vnam tantum confiteretur hypostasim, erroris nota dignus esset. An vero possit concedi sermone Latino vna absoluta substantia communis præter tres relatiuas, sequenti disputatione videbimus. Quod si aliqui ex Patribus, ut superiori capite vidimus, dixerint, vnam esse in Deo hypostasim, mirum non est; nondum enim satis comperta eis erat significatio huius nominis. Quocirca Epiphanius Diaconus in septima Synodo generali, actione 6. tomo 3. circa medium inquit, idem Eutychianos errasse, quia distinguere noluerunt naturam ab hypostasi.

Est tamen inter antiquos Patres dissensio circa illum locum Pauli ad Hebræos 1. *Qui cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius*, nam pro substantia Græcè est *hypostasis*, utrum significet eo loco essentiam, an personam. Athanasius in Epistola ad Episcopos Africae, & Epiphanius hæresi 69. hypostasim pro essentia accipiunt: quem sensum videtur sequutus Theodoretus in illum locum; nec longe abest Chrysostomus. At Gregorius Nyssenus libello illo de differentia vniuersæ ab hypostasi eo nomine intelligit personam, quem sequitur Theophylactus, ut sensus sit, filium esse imaginem, & characterem personæ Patris.

Sed Franciscus David nostri temporis hæreticus contendit, eo loco nomen, *Hypostasis*, non significare personam: quia eodem nomine vsus est Paulus ad Hebr. 3. cum ait: *Participes Christi effecti, sitam initium substantiæ eius usque in finem retinuerunt*. Et ad Hebr. 11. *Est autem fides sperandarum substantiarum*, quibus in locis manifestum est, non significare personam. Respondeo, in illis locis non accipi pro essentia, sed pro substantia rei, seu fundamento: quare in eo loco ad Hebr. 3. fidem viam appellat principium substantiæ, id est, substantiæ, non Dei, sed nostræ: quia per eam sustinuitur, & in vita spirituali fundati sumus. Sic explent Græci in eum locum. Similiter ad Hebr. 11. fides dicitur substantia sperandarum rerum, Græcè, *Hypostasis*, id est, substantia, eo, quod nullam aliam habeant tunc substantiam re futuræ, quæ sperantur a nobis, nempe nos fore beatos, quam dum cogitatione nostra per fidem apprehenduntur, ut etiam omnes Græci interpretantur, ergo illo loco ad Hebr. 11. *Hypostasis*, significat ipsam Patris substantiam, quæ nihil aliud est, quam personam. Eodem modo pro substantia, seu fundamento accipit Paul. 2. ad Corint. 9. & 11. cum dicit, *fundamentum gloriæ*, Græcè *ὑποστάσις τῆς δόξης*, nam persona cum subsister omnibus fundamentum, & substantia optime dicitur.

CAP. V.

lucet primariam significationem, Substantia, Latine idem est, quod Græcis *ὑπόστασις*, Hypostasis, ex vsu autem Ecclesiastico non item.

Præter, & primariam nominum impositionem attendamus, vocem Græcam, *Hypostasis*, non minus interpretari possumus Latine, *Substantiam*, quam *Subsistentiam*, quam obrem Hylarius in lib. de Synodis de Patribus Antiocheni Concilij, sic ait. Idcirco tres substantias esse dixerunt *subsistentium* personarum, per substantias edocentes, non substantiam Patris, & Filij, & Spiritus sancti diuersitate dissimilis essentia sepa-

rantur, ex quibus constat, Hylarium vocem Græcam *Hypostasis*, qua Patres Græci illius Concilij vsi sunt, nomine Latino, *Substantia*, vertisse, & ita tres in Deo substantias concessisse, sicut Græci tres hypostasēs fatentur. Docet etiam B. Thom. in articulo, ad secundum, nomen Latinum, *Substantia*, respondere Græco vocabulo, *Hypostasis*. Eodem modo docet August. 7. de Trinitate, c. 6. vbi scandalum non fuerit, nullum esse incommodum, tres substantias in Deo Latine concedere: nam de Trinitate, cap. 9. & lib. 6. cap. 3. 4. & 5. & lib. 7. cap. 4. 5. & 6. affirmat, apud Græcos tres concedi in Deo substantias. Et Ioannes Papa lib. de duabus naturis contra Eutychetem in hunc sensum capi posse nomen *Substantiam*, fateretur his verbis. *Vno lumine illustramur, simul, & tribus; tribus quidem secundum vniuersumque proprietatem, siue substantiam, sicut placet aliquibus dicere, siue personam. Nihil enim pro vocabulorum diuersitate dissidendum est, cum ad eundem sensum nominum diuersitas prouocet, & intellectum*. Demum Boethius lib. de illo duabus naturis tria inquit esse nomina Græca, *Vsia*, quod essentiam Latine ipse interpretatur *Vsistis*, quam substantiam Latine reddit, & ait vnam esse solum in Deo: melius tamen existentiam interpretaretur, quasi actum ipsius essentia & vniuersæ. Tertium denique *Hypostasis*, quod Latine vertit substantiam, & ita definit, personam rationalis naturæ indiuiduam substantiam, ac si pro substantia Latine vereretur Græca voce, *Hypostasis*, sed eam rursus definit hoc modo, *Rationalis naturæ indiuidua substantia*, quo nomine *subsistentia*, frequentius vtitur pro hypostasi. Ex quibus manifestum est, si vim vocis, & primariam significationem illius attendamus, idem esse Latinis substantiam, quod Græcis est hypostasis, & ita tres posse in Deo concedi substantias, sicut hypostasēs.

Verum vsu Ecclesiastico nomen *Substantia*, ita est accommodatum, ut solam essentiam, seu formam denotet; atque adeo non possint in Deo concedi tres substantia. Ita in Concilio Tolet. XI. in confessione fidei definitur, vnam tantum in Deo esse substantiam. Hanc vero consuetudinem in Ecclesia inualuisse, ut nomen, *Substantia* significet essentiam, testatur August. 5. de Trinitate, cap. 9. & 6. lib. cap. 4. ideoque dicit non esse tres substantias in Deo concedendas. Cæterum Ioan. Theologus Ecclesiæ Latine in Concilio Florent. sess. 19. post medium docet, bifariam vsurpari substantiam, aliquando pro natura, & definitione rei, aliquando pro supposito, quod meo iudicio non est iam in vsu, nisi cum significamus suppositum, addamus aliquid, scilicet indiuiduum, vel, *incommunicabile*. Ex omnibus, quæ hæcenus dicta sunt, licet colligere, idem omnino esse hypostasim in natura rationali, & personam, ut optime docuit B. Thomas in conclusionem huius articuli.

DISPUTATIO CXXV.

An præter tres substantias, & Hypostasēs relatiuas concedi possit alia absoluta, & communis.

Scoti, Durandi, Capreoli, & aliorum opinio, cap. 1. Quid senserit Caietanus, & alij, cap. 2. Nihil in Deo esse commune tribus personis, quod rationem habeat substantia, vniuersa opinio est, cap. 3. Nihil esse in Deo commune personis, cui nomen Latinum substantia.

14.

S. Thomas. Vnde eorum sit, ut tres substantias in Deo concedat Augustinus.

Boethius.

15.

Concilium Tolet. XI.

August.

Ioannes. Concilium Florent.

S. Thomas.